

Oikeusneuvos Tuomas Kuokkanen

27.4.2026

Diaarinumero

KHOhal/1046/2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 52/2026 vp EU:N MUUTTOLIIKE- JA TURVAPAIKKASOPIMUKSEN MUODISTAVIEN SÄÄDÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANEMISEKSI

Hallintovaliokunta on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa hallituksen esityksestä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen (pakti) edellyttämistä muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön.

Suurimmaksi osaksi paktissa on kyse suoraan sovellettavista unionin asetuksista. Tämä muuttaa merkittäväällä tavalla korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ennakkopäätöstuomioistuimena kansainvälisen suojelun asioissa. On oletettavaa, että ennakkoratkaisupyyntöjä unionin tuomioistuimelta joudutaan tekemään aiempaa enemmän. Ajallisesti ennakkoratkaisupyyntö tarkoittaa yleensä yli kahden vuoden käsittelyaikaa, joten on mahdollista, että tiettyjen ulkomaalaisasioiden käsittelyajat pitenevät.

HE:n Tausta-kappaleessa on todettu, että hankkeessa otetaan käyttöön kaikki EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen säädösten sallimat tiukennukset. Lausunnossa keskitytään muutoksenhakua ja oikeusturvaa sekä oikeusapu koskevaan sääntelyyn, jossa käytetään asetusten mukaista kansallista harkintavaltaa.

1 Maasta poistamisen täytäntöönpanosta

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että hallituksen esityksen ulkomaalaislain 198 c §:ää ja 199 §:ää koskevissa muutosehdotuksissa ja niiden yksityiskohtaisissa perusteluissa on otettu huomioon korkeimman hallinto-oikeuden sisäministeriölle antamassa lausunnossa esittämät näkökohdat ja ehdotukset. Mainitut lainkohdat liittyvät täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen sekä täytäntöönpanoa ja Suomen alueelle jäämistä koskevan hakemuksen ratkaisemiseen. Korkein hallinto-oikeus totesi lausunnossaan, että ns. 7 päivän säännön soveltaminen ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa ole tarpeen, koska korkein hallinto-oikeus on toisen asteen muutoksenhakutuomioistuin ja soveltaa ulkomaalaisasioissa valituslupamenettelyä.

2 Muutoksenhaku ja oikeusturva

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, hallinto-oikeuksille esitetty lakisääteiset käsittelyajat ovat tiukkoja. Kun otetaan huomioon myös muut, osin kiireellisesti käsiteltäviksi säädetty asiaryhmät, hallinto-oikeuksien riittävästä henkilöstöresursseista on pidettävä huolta.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla www.kho.fi
Uppgifter gällande behandlingen av personuppgifter i högsta förvaltningsdomstolen och dataskydd finns tillgängliga på www.hfd.fi

3 Oikeusapu

Hallituksen esityksen mukaan ulkomaalaislain 9 §:ää muutettaisiin siten, että kansainvälisen suojelun myöntämistä ja turvapaikka-asioden ja vastuunmäärittämistä koskevassa hallintomenettelyssä oikeusapuun kuuluvat ne oikeusavustajan toimenpiteet, jotka asiassa ovat välttämättömiä huomioon ottaen asian laatu ja merkitys sekä olosuhteet kokonaisuudessaan. Hallituksen esitys eroaa siten lausuntokierroksella olleesta ehdotuksesta, jonka mukaan hallintomenettelyssä oikeusapua olisi voitu antaa vain ilman huoltajaa oleville alaikäisille tai muuten erityisen painavista syistä. Ehdotus sai osakseen lausuntokierroksella arvostelua. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että nyt ehdotetussa muodossa ulkomaalaislain 9 §:n perusteella oikeusavustajan käyttö hallintomenettelyssä on edelleenkin mahdollista, eikä säännös todennäköisesti muuta nykykäytäntöä. Muutoksenhaun osalta hallituksen esityksessä ei ole ehdotettu muutoksia avustajan käyttöön.